

**“See tunne, kui sa
midagi **ühiskonna** heaks
ära teed, on imeline!**

Sigrid

AASTA **ARUANNE**

aruandeaasta algus: 01.01.2017
aruandeaasta lõpp: 31.12.2017
nimi: Vabaühenduste Liit
registrikood: 80005069
aadress: Telliskivi 60a, 10412 Tallinn
telefon: 664 5077
e-post: info@heakodanik.ee
veeb: www.heakodanik.ee

Sisukord

Kodanikuühiskond ja Vabaühenduste Liit aastal 2017	5
Kodanikuühiskonna aasta tegijad 2017	6
Aasta 2017 numbrites	8
2017-2020 on meie peamised eesmärgid:	9
Eesmärk 1. Osalemis- ja otsustamispraktikad on kaasavad ja tõhusad	11
Eesmärk 2. Arutelu osalemiskeskonna parandamiseks on tulemuslik	12
Eesmärk 3. Kodanikuruum on mõtestatud ning hoitud	14
Eesmärk 4. Noored saavad koolist osalemise kogemuse	17
Eesmärk 5. Vabaühendused on hästi juhitud	19
Eesmärk 6. Kodanikuühiskonnas osaleb rohkem inimesi	20
Eesmärk 7. Koostöövõrgustikud on nähtavad ja tuntava mõjuga	21
Liikmed aastal 2017	22
Inimesed aastal 2017	23
Rahaasjad aastal 2017	24
Tegevuskava 2018	26
Finantsaruanne	33

TEGEVUS- **ARUANNE**

**“Kodanikuühiskond
paneab uskuma, et
kõik on võimalik.”**

Kaarel

Kodanikuühiskond ja Vabaühenduste Liit

aastal 2017

2017. aasta märksõnadeks olid uue koalitsiooni sisseelamine, kohalikud valimised, haldusreform, eesistumine ja EV100, nii et avalikus sektoris kellegi ilmselt muuks aega ei jäänud. Samas taktis liikusime ka meie, olgu poliitikate kujundamisel sisendi pakkumise, hea valimistava valvamise või kodanikuruumi teemadel rääkimise näol.

Kodanikuühiskonna tervis oluliselt ei parenenud, aga hullemaks ka ei läinud, kuigi arvamused kindlasti erinevad ja mitte väiksel määral. Just nii, nagu suureneb üha umbes 2015. aastal alanud kompromissitu polariseerumine mis tahes suuremas küsimuses. Viimasteks teemadeks, kus avalikkus üsna seletamatult kahte lehte jaguneb, on teadupoolest Rail Baltic, metsamajandamine, Est-Fori tehas ja Reidi tee Tallinnas, aga vaikselt kerivad vastutuult üles ka püsiühendus Saaremaale ning Helsingi tunnel.

Seega võib osalemis- ja otsustamispraktikad jagada kaheks: rutiinne töö, mis kulgeb vahel halvemini, vahel paremini. Ja siis need suured teemad, kus argumentide ja faktide asemel kipuvad osalejaid ja otsustajaid juhtima usk ja emotsioonid. Nii on üha keerulisem aru saada, mis täpselt toimub, kui kogemused ja arvamused käivad seinast seina, sageli risti vastupidi, ja kujunenud veendumused end kaevikutesse kinnitavad. Kui ikka keegi ei meeldi, on ta kõiges halb, ja nõnda kannatab pidevalt ka ühiste ettevõtmiste lõpule viimine ning järgmiste sihtide seadmine.

Eelnevast tulenevalt püüdsime kodanikuühiskonna aasta tegijaid tunnustades tuua välja neid inimesi, kes on püüdnud leida ühist ja helget selmet lahutada ja piirjooni maha tõmmata – näiteks aasta missiooniinimesteks nimetasime Silver Tamburi ja Rainer Sternfeldi, kes aidanud Eestit maailmale ja maailma Eestile lähemale tuua, ning aasta hääleks Annika Laatsi, kes võtab sõna võrdse kohtlemise ja hooliva suhtumise toetuseks.

Kodanikuühiskonna aasta tegijad 2017

Aasta missiooniinimesed:

Silver Tambur, Rainer Sternfeld

Mõlemad väärivad tunnustust oma tegevuse eest Eesti avatumaks ja seest ning väljapoole suuremaks muutmisel. Silver Tambur on veebiajakirja estonianworld.com asutaja ning ingliskeelse üritustesarja Estonishing Evenings eestvedaja. Rainer Sternfeld on Silicon Valleys resideeruv Eesti ettevõtja, kelle omaalgatuslik podcast "Globaalsed eestlased" loob mälupeegeldusi Eesti mõtlejatest üle maailma.

Aasta hääl:

Annika Laats

Annika Laats on Risti koguduse õpetaja, kes on silma paistnud hoolivuse, võrdse kohtlemise ja mitmekesisuse kirgliku toetamisega.

Aasta innustaja:

Superheroes liidriprogramm

Teist hooaega tegutsev programm Superheroes õpetab 13-17 aastastele tüdrukutele liidri- ja juhtimisoskusi. "Ma tahan. Ma saan. Ma teen ära", ütleb programmi moto ja töötatakse selle nimel, et avada tüdrukutes peituv maailmamuutja potentsiaal.

Aasta algatus:

Tagasi Kooli e-külalistunnid

Tagasi Kooli kingib Eestile sel õppeaastal 100 e-külalistundi. Kingituse sihtiks on innustada kooliõpilasi mõtestama Eesti ühiskonnas toimuvat, unistama ja andma ideid Eesti elu paremaks loomisel.

Aasta ettevõtte:

Rimi Eesti Food AS

Rimi Eesti on aastaid silma paistnud vastutustundliku ettevõttena, kes edendab tervislikke ja säästvaid eluviise. Eriliselt on Rimi silma paistnud osalise töövõimega personali kaasamisega ning oma teenindajate ja klientide harimisega alkoholi ostmise ja tarbimise teemadel nii täiskasvanute kui iseäranis noorte seas.

Aasta 2017

numbrites

Avalikes huvides tegutsevate vabaühenduste liiduna töötame selle nimel, et Eestis oleks tugev kodanikuühiskond, kus inimesed tahavad, saavad ja oskavad olla head, arukad ja aktiivsed kodanikud. Meie missiooniks on aidata areneda vabaühenduste tegevust toetaval keskkonnal ja tugevdada ühenduste suutlikkust selles keskkonnas tulemuslikult tegutseda.

liikmeid **101**

koolitustunde **282**

vabatahtlikke **60**

töörühmi ja komisjone **15**

töökohti **6**

koostöö-võrgustikke **3**

2017-2020 on meie peamised eesmärgid:

1 Osalemis- ja otsustamispraktikad on kaasavad ja tõhusad

2 Arutelu osalemiskeskonna parandamiseks on tulemuslik

3 Kodanikuruum on mõtestatud ning hoitud

4 Noored saavad koolist osalemise kogemuse

5 Vabaühendused on hästi juhitud

6 Kodanikuühiskonnas osaleb rohkem inimesi

7 Koostöövõrgustikud on nähtavad ja tuntava mõjuga

KAASAMINE
avalikus sektoris
ja vabakonnas

Koostööd Urmo Kubar ja Hille Hinsberg

TOORISTAD

Eesmärk 1

Osalemis- ja otsustamispraktikad on kaasavad ja tõhusad

Osalus- ja otsustamispraktikad on kaasavad ja tõhusad, nõudlus avatud valitsemise järele suurenenud. Jätkame tööd Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni (EKAK) elluviimise ja selle järelevalvega. Valitsemist puudutavate otsuste ja valikute juures hoiame aktiivse osalemisega seotud teemad fookuses (sh haldus- ja riigireform, valimis- ja valitsemisprogrammid, EL Nõukogu eesistumine jms).

Eesti juhtis 2017. aasta teises pooles esimest korda Euroopa Liidu Nõukogu tööd. Meie eesmärgiks oli kaasata võimalikult paljud vabaühendused sisuplaani aruteludesse ning tagada, et muude teemade kõrval räägitakse eesistumisel ka kodanikuühiskonnast Euroopas.

Ühes Avatud Eesti Fondiga tegime Riigikantseleiga koostööd info-kaasamisürituste korraldamisel sisuprogrammile, milles osales küll plaanitust vähem inimesi, kuid mis andsid hea teadmise eesistumise võimalustest vabakonna jaoks oluliste teemade tõstatamisel. Eesti eesistumise prioriteedid tuginesid neljale väärtusele – uuendusmeelse, digitaalse, kaasava ja turvalise Euroopa Liidu arendamisele. Euroopa tuleviku aruteludes selgitasid oma ala Eesti eksperdid lähemalt, millised on nende nelja väärtuse alla käivad teemad, mida Eesti eesistujana pidas kõige olulisemaks, ning kuidas need mõjutavad Eesti ja ülejäänud Euroopa kodanikke.

Kaasamise kevadkooli teemaks valisime kohaliku koostöö, et nii valimiste kui ka haldusreformi valguses leida kitsakohti ning parimaid praktikaid.

Suvel võtsime Avatud Eesti Fondilt üle avatud

valitsemise partnerluse vabaühenduste ümarlaua koordineerimise, kus järgmised suuremad tööd on eelmise tegevuskava täitmisele hinnangu andmine ja 2018 kevadel järgmise koostamine.

Septembris ja oktoobris vedasime taas eest [hea valimistava](#) valvamist. Kaheksa vabatahtlikku valvurit hindasid kuue nädala jooksul meieni jõudnud vihjeid. Meie poole pöördusid rohkelt nii tähelepanelikud kodanikud, kandidaadid ise kui ka riiklik ja kohalik meedia. Palju tähelepanu pälvisid sel korral valimisõiguse saanud noored, tihedat koostööd tegime ka Eesti Noorteühenduste Liidu ellu kutsutud noorte valimisvalvuritega. Vaatamata hiigelsuurele kaebuste arvule kostis mitmelt poolt hinnanguid, et alates tava sünnist 2009. aastal on suuri sigadusi oluliselt vähemaks jäänud.

Jätkasime EKAKi põhimõtete järele valvava töörühma töö juhtimist, aasta esimeses pooles esitasime ettepanekud senise ümberkorraldamiseks. Lähema vaatluse alla võttis töörühm koostöö metsapoliitika väljatöötamisel, arutas juhtunut vabaühenduste (eelkõige Eestimaa Looduse Fondi) ja Keskkonnaministeeriumiga. Koostöösuhetes tekkinud probleeme üldistades saab välja tuua järgnevad: kaasamine mõjude hindamisse ei ole piisavalt läbimõeldud, komisjonides ja töörühmades on probleeme huvide tasakaalus hoidmisega ning jätkuvalt on keeruline minimaalsetest konsultatsioonitähtsusest kinnipidamine. Töörühma ärakuulanuna ja järelevalvetöö tulevikku analüüsides leidis ühiskomisjon, et jäigemad järelevalvesüsteemi pole vaja, motiveerimiseks on vaja tuua häid näiteid ning tegeleda ministeeriumide juhtkondadega, vaja on läbipaistvamat ministeeriumide enesehinnangu süsteemi, kaasamisprotsesside monitoorimine soovitude andmise ja abistamise eesmärgil oleks sobilik. Nende ideedega aasta jooksul pea midagi ei juhtunud.

Eesmärk 2

Arutelu osalemiskeskonna parandamiseks on tulemuslik

Arutelu kodanikuaktiivsust toetavast keskkonnast ja selle arendamise võimalustest on vabaühenduste poolt tulemuslikult juhitud. Kujundame õigus- ja tegutsemiskeskonda kodanikualgatust soosivaks ning mh töötame selle nimel, et vabaühenduste rahastamine riigieelarvest oleks õiglasem, läbipaistvam ning ühingu tegevuste elujõudu toetav; maksupoliitika soosiks heategevust ja filantroopiat ning ühinguõigus toetaks eri vormides vabaühenduste mõjusat tegutsemist.

2017. aastal aitasime äsjavahetunud valitsusel sisustada mitmeid tegevuskavva saanud lubadusi nagu [hasartmängumaksu jaotamise ümberkorraldamine](#) ja vabaühenduste rahastusallikate mitmekesistamine ehk lihtsamalt öeldes enama eraraha toomine sektorisse.

Viimane teema lendas pehmelt öeldes vastu taevast, kui viimasel kabinetistiingil detsembri lõpus otsustasid ministrid toetada kümnekonnast meie ja siseministeeriumi pusitud [ettepanekust](#) vaid paari väiksemamõjulist ning maksupoliitika jäi täiesti puutumata. Eks ikka parem kui mitte midagi ja tuleb tööd jätkata saabuvate valimiste eel ning järel.

Hasartmängumaksu nõukogu senise töö [ümberkorraldamine](#) ministeeriumidele endile laotus samuti terve aasta peale ega leidnud ka detsembri lõpuks veel lahendust. Lootust on siiski rohkem kui maksupoliitikaga. Rahastamise korrastamise ehk läbipaistvamaks ja mõjusamaks muutmiseks jaurasime taas ka katuseraha kallal, algatades kollektiivse pöördumise parlamendi poole. Vajalikust 1000 allkirjast saime kokku ligi 600, aga eesmärk oligi rohkem meedias lokku lüüa ja seda saime kõvasti. Jätkame tänavu, ka allkirjade kogumine on [www.rahvaalgatus.ee](#) jätkuvalt avatud.

Siseministeeriumi tellimusel aitasime Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskusel hinnata vabaühenduste [riikliku rahastuse vastavust](#) 2013. aasta juhises toodud põhimõtetele. Tegu oli omamoodi jätkuga meie enda 2016. aastal koostatud [variraportile](#). Avalikkusele arusaadavaim osa analüüsist on ehk esmakordne andmete visualiseerimine [mtyraha.heakodanik.ee](#), mida hakkame igal aastal uuendama.

Oluliselt ei liikunud asjad edasi ühinguõiguse revisjoniga, aga nii oligi plaanis – täpsustatud lähteülesandes olid meie juba mitme aasta eest välja käidud murekohad sees, järgmine versioon analüüsist valmib alles 2018. aastal. Peamiselt ootame valitsuse vähemat sekkumist ühinemisvabaduse sisustamisse, lihtsamat suhtlust äriregistriga ning selgust, kes või mis on sotsiaalne ettevõtlus juriidiliselt.

Töö lõpetas innovatsiooni rakkerühm, kes pakkus välja hulga [ettepanekuid](#), kuidas paremate teenuste osutamiseks ja poliitika tegemiseks avalikus sektoris ja ühiskonnas laiemalt innovatsioonivõimekust suurendada. Edasi osaleme ka sotsiaalse innovatsiooni võrgustiku töös, kus saame teiste osalistega vahetada kogemusi uudsetest lahendustest arenguprojektideks.

Septembris toimus aasta aega muudkui edasi lükatud kodanikuühiskonna arengu teemaline arutelu Riigikogus. Enne seda kohtusime parlamendi kodanikuühiskonna toetusrühmaga, kus kuulasime maad ja jagasime omi mõtteid sellest, mis on avalikul võimul hetkel kodanikuühiskonna suunal töös (HMN ja annetuste soodustamine) või mis vajaks tegemist. Meie nõukogu esimees Martin Noorkõiv kõneles kuulamisel [kodanikuühiskonna piiridest](#) ja vastutuse võtmisest, tõsisemale huvilisele arutelu sisust ja tasemest sobib [kogu stenogramm](#).

Vabaühenduste rahastamisvõimaluste avardamiseks töötasime nii Euroopa Liidu toetuste kasutamise seire kui Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna toetuste uue perioodi kujundamisega.

Mais kirjutati alla 68 miljonit eurot väärt välisabileping, mis lubab vabaihenduste arenguks mõeldud Active Citizen Fundile neli miljonit, lisaks on ühingutel võimalus osaleda teistegi programmide taotlusvoorudes. Aitasime Sotsiaalministeeriumil kaasata vabaihendusi Norra/EMP toetuste kohaliku arengu ning vaesuse vähendamise programmi kujundamisse. Osalesime sisuliselt ELi toetuste

seirekomisjoni töös ning rääkisime kaasa vahetulemustes, seire- ja eduaruandes.

Väikese, aga kauaoodatud seadusemuudatuse saime lõpuks ka: 2017 suvest võib tulumaksusoodustusega ühing lisaks töö- ja juhatuse liikme lepingutega inimestele ka oma vabatahtlikku töölähetusse saata ning teistega samas korras maksumaba päevaraha maksta. Hurraa.

Eesmärk 3

Kodanikuruum on mõtestatud ning hoitud

Kodanikuruum on mõtestatud ning sõna-, ühinemis- ja kogunemisvabadus Eestis hoitud. Selgitame, mida kodanikuühiskonnana toimimine tähendab, ja seisame sõna-, ühinemis- ja kogunemisvabaduse eest ning vaenukõne ära hoidmise eest. Võtame sõna, kui kodanikuruum on riivatud.

Eesti kodanikuruumi pole raputanud veel parempopulistid ega teised terroristid, kuigi retoorikas on ärbeldud kõvasti ja vaenukõne on juba mitu aastat meilgi jutuks. Nii väga palju neil teemadel tegema ei pidanudki.

Küll aga arutasime eesistumise raames novembris natuke üldisemalt ja Euroopa mõõtmes, täpsemalt korraldasime KÜSKi ja Riigikantselei toel koos kolleegidega kehvemas seisus olevatest riikidest foorumi teemal “Kust tuleb vabadus ja kuhu kaob kodanikuruum?” Sisuga panustasime teistelgi eesistumise raames korraldatud üritustel (näiteks EMSKi kohtumine Tallinnas, Idapartnerluse Foorumi kodanikuühiskonna konverents, EUPANi kohtumised) ning vahendasime korraldajatele ettepanekuid vabaühenduste kaasamiseks.

Aasta ringi osalesime nn inimvara töörühmas, kus tööandjate, akadeemia ja teiste murelike kodanike vedamisel on lahatud rahvastikuprobleeme ja otsitud lahendusi ka inimarengu aruandes toodud väga mustadele stsenaariumitele meie peatsest – ütleme otse – väljasuremisest, kui me lahkemalt uusi eestimaalasi ei tervita. Vabaühenduste Liidul endal otseselt nende eesmärkidega seotud tegevusi ei olnud, panustasime rohkem nõuga ning jätkame 2018 lisaks venekeelsele ka ingliskeelse inforuumi laiendamist Eesti sees.

Arvamusfestivalil aitasime Euroopa Komisjoni Eesti esindusel korraldada arutelu “Kuidas seista vastu populismile ja äärmuslusele?”, kus lähemate ja kaugemate riikide paremaid ja halvemaid kogemusi demokraatia murenemisest jagasid Tarja Halonen, Mikko Fritze, Philippe Jourdan ja Hendrik Lindepuu.

and CIVIC Space in Europe

**Kust tuleb vabadus
ja kuhu kaob
kodanikuruum?**

Foorum kodanikuruumist Euroopas

EU2017.EE

Wifi: ETK_2.4G Password: 12345678

16. novembril Tallinnas

Forum on the State of Civil Society
and Civic Space in Europe

**Kust tuleb vabadus
ja kuhu kaob
kodanikuruum?**

Foorum kodanikuruumist Euroopas

EU2017.EE

Wifi: ETK_2.4G Password: 12345678

16. novembril Tallinnas

**“Mind üllatas, kui
palju tööd ja vaeva
tuleb näha, et
pealtnäha lihtsad
asjad toimiksid.”**

Olavi

Eesmärk 4

Noored saavad koolist osalemise kogemuse

Koolide kodanikuharidusprogrammid võimaldavad noortel saada osalemise kogemuse ning seeläbi on paranenud noorte teadlikkus kodanikuühiskonnast. Oleme ise eeskujulik kodanikuhariduses osaleja.

2017. aastal jätkasime kogukonnapraktika programmiga uutesse koolidesse laienemist, et Euroopa Sotsiaalfondi rahastuse perioodi ajal 2015-2018 vabakonnas osalemise kogemus jõuaks vähemalt 3000 nooreni ning kasvaks vabaühenduste arv, kes noori kaasata ja kõnetada oskavad.

Programmiga ühines aasta jooksul veel 10 kooli ja üle 20 vabaühenduse. Kokku osales 2017. aastal programmis 29 kooli 13 maakonnast, 142 vabaühendust ja 759 noort. Enamikus koolides toimub kogukonnapraktika ühiskonnaõpetuse aine raames, osades on see sotsiaalsuuna kursusena või on osa muust kursusest, näiteks ettevõtlusõppe kursusest.

2016/17 õppeaasta noorte tagasiside oli taas positiivne: kümnest noorest kuuel aitas kogukonnapraktika ühiskonnaõpetuse tunnis õpitavat mõista, kümnest noorest üheksa ütlesid, et on pärast praktikat teadlikumad vabaühenduste tööst ja mõjust ühiskonnas ning pooled praktiliselt käinud noortest olid kindlad, et jätkavad vabatahtlikuna ja panustavad ühiskonda edas-

pidigi. Noorte arusaam kogukonnapraktikast kui maailma avastamisest, ühe kogemuse võrra rikkamaks saamisest, hirmude, eelarvamuste ja ebakindluse ületamisest, endast kui võimekast panustajast on saanud reaalsuseks.

Tänu kogemusele ja koolitustele on tõusnud noorte kaasamise kvaliteet vabaühendustes. Juhendajad mõistavad üha paremini, kui kaalukas roll neil on. Nad näevad oma kogemusest, kui palju neil on praktika juhendamise käigus võimalik noortele anda. Edaspidi paraneb see veelgi tänu praktikajuhendamise videokursusele, mis sai valmis koostöös SA Archimedes Noorteagentuuriga. Kogukonnapraktika on nüüd ligipääsetavam ka venekeelsele kogukonnale, sest 2017. aastal tõlgiti kogukonnapraktika materjalid vene keelde.

Kogukonnapraktika oli meediapildis Ühisnädala, Arvamusfestivali ja Teeviida sündmuste raames, kuhu jõudis palju ka noorte kogemuselugusid. Lood ja meediakajastused avaldame programmi lehel.

Arvamusfestivalil korraldasime arutelu “Unistus uuest Eestist: noored muudavad maailma”, kus kogukonnapraktikandid, Superheroes ja Hea Eeskuju noored jagasid oma kogemusi teiste noortega. Samuti toimus kogukonnapraktika viienda hooaja alguses programmis osalevate õpetajate ja juhendajate kohtumine.

Tagasi Kooli kevadkampaania ja Ühisnädala raames andsime kaheksas koolis üheksa tundi kodanikuühiskonnast ja hea kodaniku rollist.

Eesmärk 5

Vabaühendused on hästi juhitud

Vabaühendused on organisatsioonidena hästi juhitud ning kasutavad oma töös läbimõeldud ja innovaatilisi töövõtteid ning senisest enam e-lahendusi. Arenguprogrammide ja koolituste abil parandame ühenduste juhtimistarkust. Innustame ühinguid katsetama seni proovimata meetodeid ja digimaailma võimalusi.

2017. aastal viisime Vabaühenduste Liidus läbi 282 tundi koolitusi. Enim tegelesime koolituste käigus teemadega nagu rahastus, huvikaitse, kaasamine, aga andsime erinevate ürituste raames ka laiemat ülevaadet kodanikuühiskonnast Eestis.

Sügisel alustasime vabaühenduste digivõimekuse tõstmiseks mõeldud töötubadega. 2017. aasta sees jõudis toimuda 7 digitöötuba, kus osales kokku enam kui 450 inimest kõikjalt üle Eesti. Töötubades sai osaleda nii kohapeal ja ka interneti vahendusel. Kõik töötoad salvestasime ning need saavad olema internetis kõigile tasuta järelvaatamiseks.

Veerandsaja vabaühenduse huvikaitsevõimekuse tõstmiseks viisime läbi programmi nimega Huvikaitaselabor. Selle raames aitasime ühendustel kokku panna huvikaitseplaane ning toetasime nende plaanide elluviimist. Kuna programmis osalesid väga erineva kogemuse ja võimekusega vabaühendused, on ka huvikaitsetegevuste elluviimine kulgenud erineva tempoga.

Eesmärk 6

Kodanikuühiskonnas osaleb rohkem inimesi

Kodanikuühiskonna toimimist mõistab ja selles osaleb senisest rohkem Eesti inimesi. Arendame edasi Hea Kodaniku infokanaleid (uudiskirjad eesti, vene ja inglise keeles, ajakiri ning sotsiaalmeedia). Jagame inspireerivaid näiteid sellest, mida head annab aktiivne osalemine ja koostöö ning selgitame, mida tähendab heaks kodanikuks olemine.

2017. aastal jätkasime Hea Kodaniku infokanalite arendamist ja kasutamist nii, et sealt leitav oleks põnev, huvitav ja kasulik nii vabaihendustele ja aktiivsetele kodanikule kui ka neile, kes kodanikuühiskonnas igapäevaselt ei osale.

Ennekõike vabaihendusi silmas pidades saadame korra nädalas kodanikuühiskonna nädalakirja, kuhu leiavad tee uudised rahastamisvõimalustest, seadusmuudatustest, erinevatest liikmesorganisatsioonide algatustest, meie enda tegemistest ning kõigest muust põnevast, mis Eesti kodanikuühiskonnas laiemalt teoksil. Hoiame oma nädalakirja ladusa, lühida ja muheda, et tegemist oleks kergestitarbitava ülevaatega kõigest, mis vabakonnas parasjagu käsil. Lisaks jagasime olulisemat infot vene keeles ning tegime ettevalmis-

tusi selleks, et asuda 2018. aastal vabakonna-juttu vestma ka inglise keeles.

Kuigi kalendri jälgimisega läks 2017. aastal pisut nihu, anname jätkuvalt kolm korda aastas välja Hea Kodaniku ajakirja, mida oleme püüdnud number numbrilt muuta laiapõhjalisemaks ja üldistusjõulisemaks – et huvitav lugeda poleks ainult vabaihendustel, vaid kõigil, kes ühiskonna toimimisest nii Eestis kui ka maailmas laiemalt huvitatud. Kevadnumbris kirjutasime valimisea langetamise ajal noortest, talvenumbris kodanikuühiskonna digipotentsiaalid, uue aasta algusesse lükkunud kolmandas numbris aga võtsime ette ÜRO kestliku arengu eesmärgid. Üldiselt on numbrid üksjagu kiita saanud, ainult üks tädi helistas ja kurtis, miks tema postkasti jõuab mingi klantspaber, mida küttagi ei anna.

Sõna kodanikuaktiivsuse teemadel oleme võtnud vastavalt vajadusele ja paremale äranägemisele siin-seal veel. Arvamusfestivali aegu kirjutasime ERRi arvamusportaali demokraatia toimimisest, noorte osalusest ja kodanikuruumist, sealsamas ja Postimehe veebiveergudel avaldati ka ajakirja tarbeks kirjutatud lugusid.

Rahastamisest, annetamisest ja muudest meile olulistest teemadest rääkisime raadiotes-lehtedes-oma kanalites ka. Eriti palju tähelepanu said meedias muidugi valimiste valvurid ja katuseraha.

Eesmärk 7

Koostöövõrgustikud on nähtavad ja tuntava mõjuga

Vabakonda loovad toimivad koostöövõrgustikud, mille tegevus on nähtav ja mõju tuntav. Edendame oma tegevustega vabakonnas koostööharjumusi ja -meetodeid, et läbimõeldud koostööst kasvaks enam kasu.

2017. aastal alustasime kahe uue võrgustikuga tööd. Huvikaitselabori programmi abil panime aluse huvikaitsevõrgustikule, kuhu kuuluvate vabaühenduste katsumusi saame koos lahata juba 2018. aasta jooksul. Digivõrgustiku lõime selleks, et vabaühendused saaksid jagada häid praktikaid lahendustest, mis aitavad vabaühenduste tööd lihtsamaks ja efektiivsemaks muuta.

Annetuste kogujate võrgustikule kahjuks kõige muu kõrvalt tähelepanu ei jagunud. Selle vea loodame uuel aastal parandada.

Liikmed

aastal 2017

Vabaühenduste liidul oli 2017. aasta lõpuks 101 liiget. Juurde tulid Eesti Vegan Selts, Eesti Pagulasabi ja Eesti-Hollandi Heategevusfond. Edasi liikusid Ühendus R.A.A.A.M, Tartumaa Põllumeeste Liit ja Eesti Suurperede Abistamise Selts.

Klubilises vormis said liikmed kokku neljal korral. Liikmeklubis "Kas pean minema poliitikasse, et mõjutada otsuseid?" arutasid Europarlamendi liige Kaja Kallas, meie huvikaitsejuht Siim Tuisk ja Eesti Pandipakendi tegevjuht Rauno Raal selle üle, milline on vabaühenduste roll poliitikakujundamisel ja nende suutlikkus otsuste mõjutamisel.

Liikmeklubis "Strateegiaga või strateegiata?" tutvustas Maris Jõgeva Vabaühenduste Liidu uut strateegiat ja rääkis selle valmimisprotsessist. Eesti üks hinnatuim juhtimiskonsultant Riina Varts peegeldas osalejate kogemusi strateegiate koostamisel.

Liikmeklubi kestliku arengu eesmärkidest tõi kokku erinevad huvilised, kes tahavad tegeleda kestliku arengu eesmärkide edendamisega, et leida üheskoos viise, kuidas avalikkuses antud teemadele rohkem tähelepanu tömmata.

Liikmeklubis korruptsioonist arutlesid Aimar Altosaar ühingust Korruptsioonivaba Eesti, Remo Perli Politsei- ja Piirivalveameti korruptsioonikuritegude büroost ja Alari Rammo meilt selle üle, kuidas ennetada huvide konflikte.

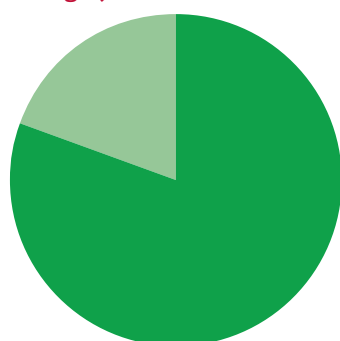
2017. aastast pidasid liikmed tegevustest kõige olulisemaks tööd katuserahastamise lõpetamiseks, arutelusid ja ettepanekute sõnastamist hasartmängumaksu muutmiseks ning kogukonnapraktikat.

Liikmeks olemises nähakse kasu erinevates programmides ja koolitustel osalemisest, infoväljas olemisest, huvikaitsetööst vabaühendustele hea keskkonna loomisel ning nõu ja toe saamisest Vabaühenduste Liidu meeskonnalt.

Liidu tähtsaimaks rolliks ühiskonnas peab suurem osa liikmetest kodanikuühiskonna ja vabaühenduste huvide eest seismist või vabaühenduste võimekuse arendamist. Vähem oluliseks peetakse kodanikuaktiivsuse tõstmist ja kodanikuühiskonnaalase info jagamist.

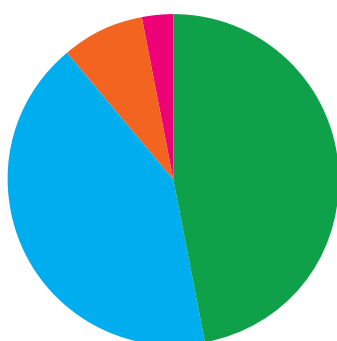
Liidu tegevusest on kindlasti kasu saanud 50% vastanutest ning pigem kasu saanud 36,1%.

Liidu tegevused on kodanikuühiskonna arengu jaoks olulised

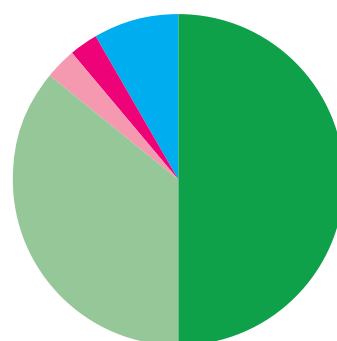
- Nõustun täielikult (80,6%)
- Pigem nõustun (19,4%)

Milline on liidu tähtsaim roll?

- Kodanikuühiskonna ja vabaühenduste huvide eest seismine (47,2%)
- Vabaühenduste võimekuse tõstmine (41,7%)
- Kodanikuaktiivsuse tõstmine ja osalema julgustamine (8,3%)
- Kodanikuühiskonna alase info jagamine (2,8%)

Kas sinu organisatsioon on liidu tegevusest kasu saanud?

- Jah, kindlasti (50%)
- Pigem jah (36,1%)
- Pigem ei (2,8%)
- Ei (2,8%)
- Ei oska öelda (8,3%)

Inimesed aastal 2017

2017 liitusid Vabaihenduste Liidu meeskonnaga Andrei Liimets ja Liia Ringo. Andrei hoolde sai seni Mari Öö Sarve hoitud kommunikatsioon ja Liia korraldas digitöötoad. Siim Tuisu töö võttis sügisest suuremal määral tagasi jälle Alari Rammo. Aasta lõpuga tõmbas otsad kokku Maris Jõgeva, andes tegevjuhtimise üle Kai Klandorfile.

Vabakonna järelkasvu eest hoolitsevad Aljona Galazan ja Helen Talalaev. Liikmetööl ja võrgustikusuhetel hoiab silma peal Maria Laanjärv. Huvikaitselabori tööd korraldas 2017 aastal Marleen Pedjasaar.

Vabatahtlikena osalesid meie töödes veel Epp Sinisaar ja Anita Jürson. Epp aitas korraldada kodanikuühiskonna foorumit ja Anita kaardistas annetuste kogujate võrgustikus osalejate vajadusi ja soove.

Vabatahtlike hea valimistava valvuritena löid 2017. aastal kaasa Mari-Liis Jakobson, Tõnis

Saarts, Tarmo Jüristo, Anna Karolin, Marek Reinaas, Jüri Nikolajev, Heliis Nemsitsveridze ja me oma Alari Rammo. Hea Kodaniku ajakirja valimisse on pikemate või lühemate lugudega panustanud rohkem ägedaid inimesi, kui siin üles loetleda jõuame, aitäh teile kõigile!

Nõukogu liikmeks valiti üldkoosolekul tagasi Liisa Past (Eesti Väitlusselts), Katrina Koppel (Eesti Üliõpilaskondade Liit).

Nõukogus jätkasid Martin A. Noorkõiv (Domus Dorpatensis), Mari-Liis Jakobson (Arengukoostöö Ümarlaud), Ivo Visak (Üliõpilaskondade Liit), Toomas Roolaid (Päästeliit), Leena Kivisild (Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon) ning Jannus Jaska (Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik)

Ametiaeg lõppes Margo Looril (Teeme ära SA) ja Anneli Kanal (Külaliikumine Kodukant). Nõukogu koosolekute protokollid leiab heakodanik.ee/noukogu

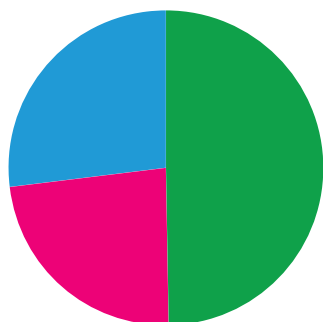
Rahaasjad

aastal 2017

2017. aasta lõppes Liidu jaoks mõnevõrra väiksema käibega kui oli 2016 aasta. Tulud olid kokku 276 482 eurot, kulud 267 372 eurot, aruandeaasta tulem seega – 9 118 eurot.

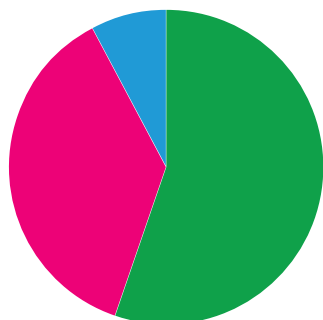
Suurimateks kuludeks on tööjõukulud, mis 2017. aastal ulatusid 147 799 euronile ning moodustasid liidu kuludest 55%. Üle poole sissetulekutest pärines maksumaksjalt, millest pealt 60 000 euro kandisime rõõmsalt maksudena riigile tagasi.

Meie peamised toetajad olid suuruse järjekorras Siseministeerium (tegevustoetus), Haridus- ja Teadusministeerium (kogukonna-praktika), Kodanikuühiskonna Sihtkapital (Hea Kodanik, foorum, arenguhüpe, venekeelne teatitus, digivõimekus), Riigikantselei (huvikaitse-labor, kaasamise kevadkool), Välisministeerium (arengukoostöö GURT) ja Avatud Eesti Fond (eesistumise arutelud).

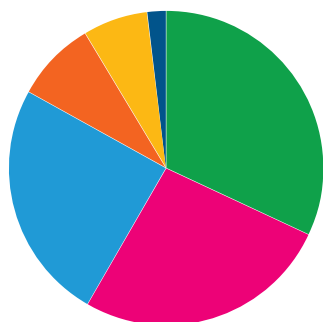
Tulude jaotus 2017:

	Summa (€)	Osakaal
Projektitoetused	137 729	50%
Tegevustoetus	65 000	24%
Omatulud	73 753	27%
KOKKU	276 482	

Kulude jaotus 2017:

	Summa (€)	Osakaal
Tööjõukulu	147 799	55%
Projektid	98 892	37%
Muud kulud	20 681	8%
KOKKU	267 372	

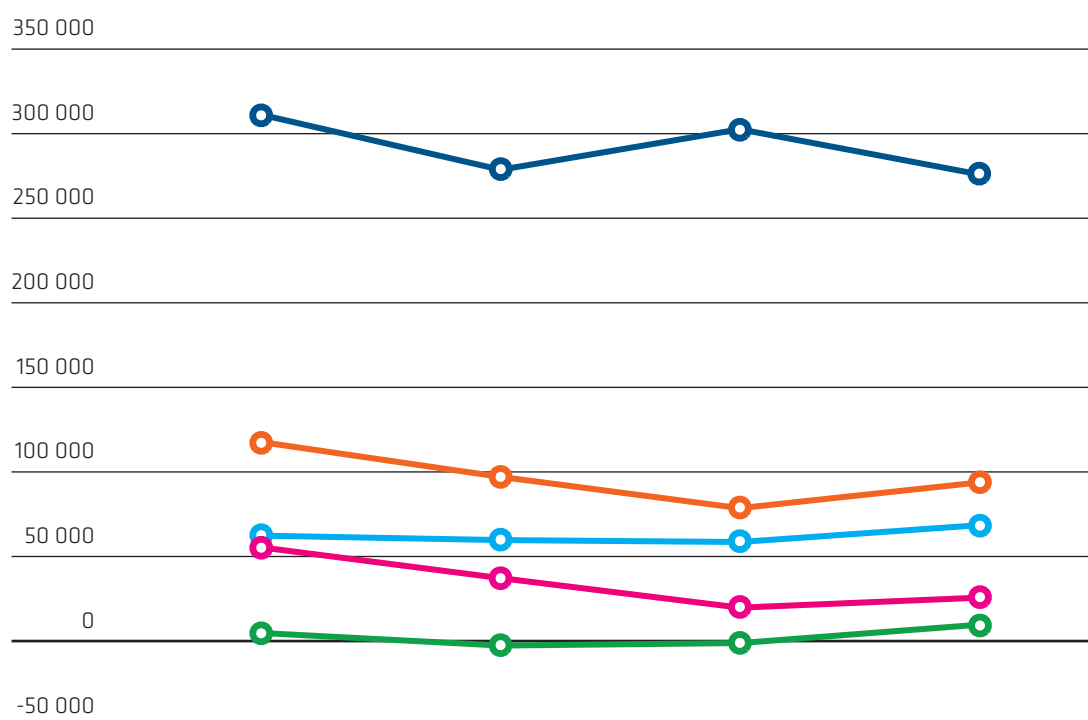

Sihtfinantseerijate jaotus 2017:

	Summa (€)	Osakaal
Siseministeerium	65 000	32%
HTM/ENTK	53 787	27%
KÜSK	50 062	25%
Välisministeerium	16 847	8%
Avatud Eesti Fond	13 232	7%
Muu	3 800	2%
KOKKU	202 728	

Põhilised majandusnäitajad:

	2014	2015	2016	2017
● Käive	202 728	279 132	302 548	276 482
● Varad	117 201	97 034	78 922	93 798
● Kohustused	54 872	37 105	20 034	25 792
● Omakapital	62 329	59 929	58 880	68 006
● Tulem	4 538	-2 400	-1 041	9 118

Tegevuskava

2018

Muutus	Eesmärgid 2018	Kuidas hindame?
1. Osalus- ja otsustamispraktikad on kaasavad ja tõhusad. Nõudlus avatud valitsemise järele suurenenud.	Vabaühendused teevad avatud valitsemise teemadel koostööd	Vabaühenduste ümarlauas toimub aktiivne arutelu ja töös osalevate vabaühenduste arv kasvab, ümarlaua ettepanekud jõuavad tegevuskavva
	Kaasamise hea tava järgimisega seotud probleemid on näidete toel kirjeldatud, ministereeriumitele ja vabaühendustele on sõnastatud soovitusel paremaks koostööks seadusloomes	AVP tegevuskava arvestab meie hinnangul vabaühenduste ettepanekute ja vajadustega. Koostatud on juhtumite analüüs, mille järeldused ja soovitusel paremaks koostööks poliitikakujundamises on kommuuikueeritud. Kokku on lepitud tegevusplaan kaasamise paremaks korraldamiseks ministereeriumites.
2. Arutelu kodanikuaktiivsust toetavast keskkonnast ja selle arendamise võimalustest on vabaühenduste poolt tulemuslikult juhitud.	Hasartmängumaksu jaotamine vastab 2019. aastast rahastamise juhendile	Rahastamispõhimõtteid järgitakse, strateegilist partnerlust on rohkem
	Avalikul rahastamisel järgitakse juhendit	Rahastamispõhimõtteid järgitakse senisest enam, rahastamisandmed on kvaliteetsed. KOP pole tänasest kehvem.
	Statistikamaastik ja andmed saavad paremaks	Aasta kokkuvõte, parandatud andmete kogumise viisid
	Ühinguõiguse revisjoni käigus on vabaühenduste arvamusel koondatud, edastatud ning arvestatud	Vabaühenduste arvamusel on revisjonis arvestatud. Eriti sotsiaalsetele ettevõtetele lahendus leitud.
	Arutelu ja heade praktikate levitamine strateegilise partnerluse ja mitmeaastase tegevustoetuse raamlepingu teemadel	Vähemalt kaks ministereeriumi on oma partneritega koostöö läbi rääkinud ning sõlminud strateegilise partnerluse lepped.
	Erakonnad peavad kodanikuühiskonna arengut oluliseks ning pakuvad RK valimistel välja selleks lahendusi	Vabaühenduste läbiräägitud ettepanekud on jõudnud erakondade programidesse.
3. Kodanikuruum on mõtestatud ning sõna-, ühinemise- ja kogunemisevabadus hoitud.	Toome teistest riikidest Eestisse kogemusi ning mõtteviise, osaledes ise selleks olulistes võrgustikes	Leiame uusi ideid, mida kasutada huvikaitseks ning naabrid on saanud kasu Eesti lahendustest
	Vabaühenduste elujõud ja kodanikuühiskonna trendid on hinnatud	USAID Raport on jagatud, kommuuikueeritud ning tekitab arutelu vabaühenduste seas, kes vabakonna arengu eest seisavad.

Muutus	Eesmärgid 2018	Kuidas hindame?
4. Kodanikuhariduse programmid koolides võimaldavad noortel saada osalemise kogemuse ning seeläbi on paranenud noorte teadlikkus kodanikuühiskonnast.	Kogukonnapraktika on laienenud koolidesse üle Eesti	KKP on 50 koolis ja 250 vabaühenduses
	Kogukonnapraktika programm on noorte, üldhariduskoolide ja vabaühenduste hulgas tuntud	Kogukonnapraktika lood on ilmunud maakondlikes ja riiklikes kanalites. NOOR Hea Kodaniku Facebooki lehest on saanud aktiivne kanal.
	Kogukonnapraktika programm on jätkusuutlik	2018. aasta lõpust viib programmi ise- seisvalt ellu vähemalt 25 kooli
		Kogukonnapraktika programmi metoodika toetavad programmi iseseisvat elluviimist
		Mõju on hinnatud vastavalt väljatöötatud mõjumudelile ja selle tulemusi on partneritele ning kogukonnapraktika sihtrühmadele tutvustatud.
		Ühiskonnaõpetuse aineprotsessi kirjeldus sisaldab kogukonnapraktikat ühe meetodina.
5. Vabaühendused on hästi juhitud ning kasutavad oma töös läbimõeldud, innovaatilisi töövõtteid, senisest enam e-lahendusi.	Vabaühenduste juhtidele mõeldud liidriprogramm on valmis ja käivitatud	Välja on valitud 15 osalejat ning paigas arenguprogramm järgmiseks kaheks aastaks
		Vähemalt 25 inimest osaleb, kes loeb kogetu kasulikuks.
	Vabaühendused oskavad senisest enam kasutada oma töös e-lahendusi	Digitöötubades osaleb kokku vähemalt 100 vabakonnas aktiivset inimest, kellest vähemalt 90% kinnitab, et on võtnud ühe või mitu praktilist tööriista kasutusse.
		Teame milline on me roll ja kuidas vabaühenduste digivõimekuse arendamises osaleme
	Vabaühenduste koostöö uuenenud KOV-dega on sujuv, korrastatud rahastamine ja osalusvõimalused	Vähemalt 10 omavalitsuses saavad osalus- ja koostööpraktikad üle vaadatud
	Vabaühendused on saanud tuge huvikaitsetegevuste läbimõtestamisel ja edasisel planeerimisel.	Ettepanekud vabaühenduste võime- tamiseks poliitikakujundamises ning parimad praktikad on jagatud
	Vabaühenduste võimekuse parandamiseks töötavad kogemuste vahetamise ja üksteiselt õppimise formaadid kolmel teemal: annetused, innovatsioon, juhtimine	Kõik kolm võrgustikku on hakanud tööle ning soovivad jätkata
		Taotluste/projektide kvaliteet on kõrge ning potentsiaalne mõju suur
		Vähemalt 10 paari on vahetanud päevaks rollid ja loevad päeva kasulikuks
		Teenime eelarve täitmiseks vajaliku omatulu ning tagasiside koolitustele on positiivne.

Muutus	Eesmärgid 2018	Kuidas hindame?
6. Kodaniku-ühiskonna toimimist mõistab ja selles osaleb senisest rohkem inimesi.	Vabaühenduste tegevust puudutavad teemad leiavad meedias kajastust	Ajakirjanikele on kodanikuühiskonna teemadel koostatud 1-2 briifi, millest üks on rihtitud valimiste-eelsesse aega. Me enda hinnang ning meedia-monitoring ütlevad, et oleme olnud edukad
	Hea Kodaniku infokanalid toimivad sektori tegevuste kokkutooja, info, saavutuste, vajaduste, kitsaskohtade üldistajana.	Ilmub 46 uudiskirja, mille loetavus rahuldab meid 3 ajakirjanumbrit jõuavad sihtrühmani ning saavad positiivset tagasisidet
	Kaasame Hea Kodaniku kanalite kaudu inglise keeles kõnelevad kodanikuühiskonna ning selles osalemise huvilised	Inglisekeelsete jälgijate ring tekib ja arv kasvab
	EMSLi venekeelne infovõrgustik on integreeritud teiste olemasolevate venekeelsete võrgustikega	EMSLi venekeelne uudiskiri ilmub regulaarselt vähemalt 20 korral
7. Vabakonda loovad toimivad koostöövõrgustikud, mille tegevus on nähtav ja mõju tuntav.	Aktiivselt EMSLi tegevustes osalevate liikmete arv kasvab	Jõuame vähemalt pooltega liikmetest aasta jooksul kokku saada; kohtumistel kogutud tagasiside ja ideed jõuavad EMSLi tööplaani. Korra kvartalis toimuvad avatud arutelud lähevad me hinnangul korda ja neil osaleb piisavalt huvilisi. EMSLi liikmete arv kasvab.
	Eeskujulikud näited algatustest on esile tõstetud	Aasta mõjusamatest vabaühendustest ja algatustest räägitakse vähemalt viies meediakanalis

FINANTS-
ARUANNE

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	9 595	27 118	
Nõuded ja ettemaksed	84 203	51 374	2,3
Kokku käibevarad	93 798	78 492	
Põhivarad			
Materiaalsed põhivarad	0	430	4
Kokku põhivarad	0	430	
Kokku varad	93 798	78 922	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksed	10 126	9 453	3,6
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	15 666	10 581	
Kokku lühiajalised kohustised	25 792	20 034	
Kokku kohustised	25 792	20 034	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	58 888	59 929	
Aruandeaasta tulem	9 118	-1 041	
Kokku netovara	68 006	58 888	
Kokku kohustised ja netovara	93 798	78 922	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	10 244	9 886	
Annetused ja toetused	207 485	262 358	
Tulu ettevõtlusest	28 256	14 818	
Muud tulud	30 497	15 486	8
Kokku tulud	276 482	302 548	
Kulud			
Mitmesugused tegevuskulud	-118 907	-159 725	9
Tööjõukulud	-147 799	-143 120	10
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-430	-738	
Muud kulud	-236	-14	
Kokku kulud	-267 372	-303 597	
Põhitegevuse tulem	9 110	-1 049	
Muud finantstulud ja -kulud	8	8	
Aruandeaasta tulem	9 118	-1 041	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2017	2016
Rahavood põhitegevusest		
Põhitegevuse tulem	9 110	-1 049
Korrigeerimised		
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	430	738
Kokku korrigeerimised	430	738
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-32 829	-8 112
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	5 758	-17 071
Kokku rahavood põhitegevusest	-17 531	-25 494
Rahavood investeerimistegevusest		
Laekunud intressid	8	8
Kokku rahavood investeerimistegevusest	8	8
Kokku rahavood	-17 523	-25 486
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	27 118	52 604
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-17 523	-25 486
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	9 595	27 118

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

		Kokku netovara
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2015	59 929	59 929
Aruandeaasta tulem	-1 041	-1 041
31.12.2016	58 888	58 888
Aruandeaasta tulem	9 118	9 118
31.12.2017	68 006	68 006

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2017. a. raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavalt Eesti finantsaruandluse standardile ja kasutades soetusmaksumuse meetodit. Eesti finantsaruandlusstandard on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogum, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seadusega ning mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antavad juhendid (edaspidi RTJ).

Finantsvarad

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantsvara ja –kohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustise eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustisega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolale üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt tehingupäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdu finantsvara üle.

Raha

Raha ning rahalähendina kajastatakse raha pangas.

Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid äritegevusest kaudsel meetodil.

Investeeringis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustised seisuga 31. detsember 2017 on ümber hinnatud eurodesse aruandekuupäeval kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksed

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 365 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 640 eurot ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale. Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnas ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse materiaalsel põhivara bilansis selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalsele põhivarale määratud amortisatsiooninormid vaadatakse üle, kui on ilmnunud asjaolusid, mis võivad oluliselt muuta põhivara või põhivaragrupi kasuliku eluiga. Hinnangute muutuste mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevatel perioodides. Kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine; amortiseerimist alustatakse uuesti hetkest, mil vara lõppväärtus on langenud alla tema bilansilise jääkmaksumuse.

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid kulutusi, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

Kui materiaalse põhivara objektil vahetatakse välja mõni oluline komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele, eeldusel, et see vastab materiaalse põhivara mõistele. Asendatav komponent kantakse bilansist maha.

Kui asendatava komponendi soetusmaksumus ei ole teada, hinnatakse maha kantavat maksumust lähtudes asendamise hetke soetusmaksumusest, arvestades maha hinnangulise kulumi.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 640 eurot

Rendid

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina. Kasutusrendi maksed kajastatakse rentniku aruandes rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustised

Finantskohustisteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustisi.

Finantsvara ja –kohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustise eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustisega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantskohustised kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantskohustis eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Annetused ja toetused

Tegevuse sihtfinantseerimine, kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustisena. Sihtfinantseerimine võetakse arvele saadud või saadava vara õiglases väärtuses.

Mitterahalise toetusena saadud vara võetakse bilansis arvele tema õiglases väärtuses. Tekkiv kohustis kantakse tuludesse vara järelejäänud kasuliku eluea jooksul.

Liikmemaksud ja annetused kajastatakse tekkepõhiselt. Mittesihtotstarbelised toetused ja annetused kajastatakse tuluna laekumise hetkel.

Tulud

EMSLi tulemiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intrassitulu kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesisid bilansi kuupäeva, 31. detsembri 2017 ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Sündmused pärast aruandekuupäeva, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2017	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	5 901	5 901	0	0	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	6 149	6 149	0	0	3
Muud nõuded	1 910	1 910	0	0	
Nõuded rahastajate vastu	68 359	68 359	0	0	
Nõuded edasiesitamisele	1 884	1 884	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	84 203	84 203	0	0	

	31.12.2016	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	10 556	10 556	0	0	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	4 533	4 533	0	0	3
Muud nõuded	1 910	1 910	0	0	
Ettemaksed	500	500	0	0	
Tulevaste perioodide kulud	500	500	0	0	
Nõuded rahastajate vastu	32 927	32 927	0	0	
Nõuded edasiesitamisele	948	948	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	51 374	51 374	0	0	

Lisa 3 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2017		31.12.2016	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks		24		0
Üksikisiku tulumaks		1 980		1 372
Erisoodustuse tulumaks		0		16
Sotsiaalmaks		3 791		2 774
Kohustuslik kogumispension		225		171
Töötuskindlustusmaksed		153		156
Ettemaksukonto jääk	6 149		4 533	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	6 149	6 173	4 533	4 489

Lisa 4 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

		Kokku
	Muud materiaalsed põhivarad	
31.12.2015		
Soetusmaksumus	5 540	5 540
Akumuleeritud kulum	-4 372	-4 372
Jääkmaksumus	1 168	1 168
Amortisatsioonikulu	-738	-738
31.12.2016		
Soetusmaksumus	5 540	5 540
Akumuleeritud kulum	-5 110	-5 110
Jääkmaksumus	430	430
Amortisatsioonikulu	-240	-240
Müügid	-190	-190
31.12.2017		
Soetusmaksumus	4 336	4 336
Akumuleeritud kulum	-4 336	-4 336
Jääkmaksumus	0	0

Müüdud materiaalsed põhivarad müügihinna

	2017	2016
Masinad ja seadmed	195	0
Arvutid ja arvutisüsteemid	195	0
Kokku	195	0

Lisa 5 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2017	2016
Kasutusrendikulu	7 178	6 310
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2017	31.12.2016
12 kuu jooksul	6 000	7 200

Lisa kajastab kontoriruumide üürikulusid OÜ-lt Telliskivi Maja, millest on lahutatud allüürnikele esitatud või eeldatavasti esitatavad kulude katmise nõuded.

Lisa 6 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2017	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	1 430	1 430	0	0	
Võlad töövõtjatele	2 067	2 067	0	0	
Maksuvõlad	6 173	6 173	0	0	3
Muud võlad	456	456	0	0	
Muud viitvõlad	456	456	0	0	
Kokku võlad ja ettemaksed	10 126	10 126	0	0	

	31.12.2016	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	1 376	1 376	0	0	
Võlad töövõtjatele	3 588	3 588	0	0	
Maksuvõlad	4 489	4 489	0	0	3
Muud võlad	0	0	0	0	
Muud viitvõlad	0	0	0	0	
Kokku võlad ja ettemaksed	9 453	9 453	0	0	

Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Varad bruto soetusmaksumuses

	31.12.2015	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2016
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond	2 617	10 000	0	-12 617	0
Siseministeerium	1 089	60 000	0	-61 089	0
KÜSK	19 180	72 645	0	-85 437	6 388
Euroopa Komisjon	0	3 500	0	-3 500	0
USAID	0	8 401	0	-8 401	0
Annetused	0	15 001	0	-15 001	0
Muud sihtfinantseerimised	0	80 506	0	-76 313	4 193
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	22 886	250 053	0	-262 358	10 581
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	22 886	250 053	0	-262 358	10 581
	31.12.2016	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2017
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond	0	13 232	0	-13 232	0
Siseministeerium	0	65 000	0	-65 000	0
KÜSK	6 388	60 554	-1 214	-50 062	15 666
Euroopa Komisjon	0	0	0	0	0
USAID	0	4 688	0	-4 688	0
Annetused	0	68	0	-68	0
Muud sihtfinantseerimised	4 193	49 216	0	-53 409	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	10 581	192 758	-1 214	-186 459	15 666
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	10 581	192 758	-1 214	-186 459	15 666

Lisa 8 Muud tulud

(eurodes)

	2017	2016
Ürituste osalustasud	-60	650
Koolitused, loengud, analüüsid	30 557	14 836
Kokku muud tulud	30 497	15 486

Lisa 9 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2017	2016
Kulu ebatöenäoliselt laekuvatest nõuetest	0	215
Pangateenused	190	186
Raamatupidamine ja audit	258	755
Transport, lähetus, meeskonnaarendus	1 130	733
Seminaride korraldamine	17 353	6 809
Projekt Tulevikugrupp	0	72
Projekt Venekeelne teavitus	4 857	2 415
Projekt Arvamusfestival	0	55 562
Projekt Hea Kodanik, suvekool	9 908	21 547
Projekt Rahvakogu	10 262	0
Projekt Vene vabaühenduste arenguprogramm	0	7 296
Projekt Rahastusalane eestkoste	0	177
Projekt Tegevustoetus (huvikaitse, teavitus)	12 577	11 989
Projekt Kogukonnapraktika	18 016	9 181
Projekt Arenguhüpe	944	3 439
Projekt Avatud valitsemine KOVides	0	180
Projekt Round-it-up	0	7 706
Ettevõtluskulu	9 177	7 569
Rahvusvaheline koostöö	0	0
Projekt GURT	15 357	8 648
Projekt Kodanikuharidus	0	3 911
Projekt KÜSK-AN	0	7 853
Projekt KÜSK-EL17	11 400	0
Projekt KÜSK-DIGI	3 775	0
Muud väikeprojektid	2 620	0
Muud	1 083	3 482
Kokku mitmesugused tegevuskulud	118 907	159 725

Lisa 10 Tööjõukulud (eurodes)

	2017	2016
Palgakulu	110 617	107 110
Sotsiaalmaksud	37 182	36 010
Kokku tööjõukulud	147 799	143 120
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	131 479	111 674
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	5	5

Lisa 11 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2017	31.12.2016
Juriidilisest isikust liikmete arv	101	101

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2017	2016
Arvestatud tasu	26 723	19 671

